СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ ІНКЛЮЗИВНОГО ТУРИЗМУ

Оксана Кравченко (Умань)

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Умань, Україна

Актуальним є на часі створення умов для самоорганізації та самореалізації молоді, соціальної інтеграції молодих людей, розвитку їх громадянської активності, творчого та наукового потенціалу, запровадженню ініціатив у різних сферах діяльності, залучення до процесів реформування та модернізації українського суспільства, формуванню її відповідальності за сьогодення та майбутнє.

Проблемі участі молодих людей у суспільному житті значна увага приділяється міжнародною спільнотою (зокрема, Всесвітня програма дій, яка стосується молоді, до 2000 року та на наступний період (прийнята ООН у 1996 р.), Європейська хартія участі молоді у муніципальному та регіональному житті (прийнята 1992 р.), Молодіжна стратегія Європейського Союзу на 2010–2018 рр. та інші документи). Держави – члени ООН визнають, що молоде покоління у всіх країнах є головним людським ресурсом для розвитку, позитивних соціальних змін і технологічних інновацій. Ідеали, енергійність і широта поглядів молоді відіграють центральну роль у процесі поступального розвитку людських спільнот. Без участі молодих людей у суспільних процесах неможливо уявити поступ як світової спільноти в цілому, так і розвиток кожної країни зокрема.

Вагомого значення у напрямі розширення соціальних гарантій молоді має прийняття Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016 – 2020 роки, метою якої є створення сприятливих умов для розвитку і самореалізації української молоді, формування її громадянської позиції та національно-патріотичної свідомості.

Таким чином, міжнародні та вітчизняні нормативні акти ставлять за мету створення більш широких можливостей для молоді у сфері освіти та зайнятості, повномасштабну участь усіх молодих людей в житті суспільства, розвиток солідарності між молоддю та суспільством.

Важливою складовою участі молоді в суспільному житті є отримання вищої освіти. Закон України «Про вищу освіту» (2014) декларує доступність і належну державну підтримку підготовки фахівців з числа осіб з особливими освітніми потребами на основі створення для них вільного доступу до освітнього процесу та забезпечення спеціального навчально-реабілітаційного супроводу.

Соціально-психологічна реабілітація дозволяє студенту успішно адаптуватися в навколишньому середовищі та суспільстві в цілому, набутти морально-психологічну

рівновагу, впевненість у собі, усунути психологічний дискомфорт, зажити повноцінним «повнокровним» життям.

Інноваційною послугою закладу вищої освіти, одночасно і видом соціально-психологічної реабілітації студентів з інвалідністю, виступає *інклюзивний туризм* (фр. *Inclusif* – що включає в себе, лат. *Include* – включає) – процес розвитку туризму, який передбачає доступність туризму для всіх, у плані пристосування інфраструктури туристичних центрів і об'єктів туристичного огляду до різних потреб усіх людей тощо. Розглядається він як потужний засіб активної реабілітації, який структурно включає в себе медичні, психологічні, педагогічні, фізичні, професійні, трудові, фізкультурно-спортивні та соціально-побутові заходи.

Туризм надає можливості для розвитку особистості. Пізнання історії, культури, життя інших народів несе у собі великий гуманітарний потенціал, збагачує людину, розширює кругозір. Гуманітарне значення туризму не лише у його пізнавальності, але і в інтелектуально-виховному впливі на особистість.

Впровадження Програми інклюзивного туризму є на часі і в руслі виконання «Державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2016-2020 роки», що передбачає здійснення заходів, спрямованих на відродження національно-патріотичного виховання, утвердження громадянської свідомості і активної життєвої позиції молоді, а також Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді (2015).

Вищесказане вмотивовує своєчасну доцільність впровадження ***Програми соціально-психологічної реабілітації студентської молоді, яка опинилася у складних життєвих обставинах, засобами інклюзивного туризму*** (далі – Програма).

27–29 жовтня 2016 р. на базі університету вперше в нашій країні відбувся I Міжнародний науково-практичний симпозіум «Актуальні проблеми впровадження інклюзивного реабілітаційно-соціального туризму в Україні».

Цій події передувало створення Асоціації «Інклюзивного реабілітаційно-соціального туризму», засновниками якої є Комунальний заклад «Черкаський обласний центр медико-соціальної експертизи Черкаської обласної ради», Національний історико-культурний заповідник «Чигирин», Шевченківський Національний заповідник м. Канів, Національний дендрологічний парк «Софіївка», Громадська спілка «Всеукраїнське науково-практичне об'єднання Інклюзивного туризму інвалідів і чорнобильців України», Благодійний фонд «Підтримки програм соціального захисту осіб постраждалих від аварії на ЧАЕС та інвалідів» співзасновником виступив і Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини (факультет соціальної та психологічної освіти).

Наразі продовжується реалізація програми Центру «Відкриваємо світ разом», основна мета якої – культурно-емоційний розвиток особистості молодої людини, її становлення на

шляху до самовдосконалення. У цьому напрямку створено студентське Бюро інклюзивного туризму. Головною метою такого виду діяльності є створення маршрутів інклюзивного туризму Черкащиною.

Мета Програми – створення умов засобами інклюзивного туризму для підтримання та відновлення оптимального фізичного, інтелектуального, психологічного, соціального рівнів студентської молоді, що опинилася у складних життєвих обставинах, для досягнення соціальної незалежності, психологічної рівноваги, соціально-професійної адаптації та інтеграції в суспільство.

Завдання Програми:

- теоретично обґрунтувати інклюзивний туризм як засіб соціально-психологічної реабілітації студентської молоді, яка опинилася у складних життєвих обставинах;
- вивчити міжнародний досвід кращих практик інклюзивного туризму;
- створити Студентське бюро як осередку з розробки екскурсійних маршрутів для студентів, які опинилися у складних життєвих обставинах;
- практично впроваджувати екскурсійні маршрути інклюзивного туризму визначними історико-культурними місцями країни, що дозволяє поєднувати соціально-психологічну реабілітацію з національно-патріотичним вихованням студентської молоді;
- сприяти формуванню здорового способу життя молоді – шляхом здійснення заходів, спрямованих на популяризацію та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді;
- впровадити систему заходів з метою вдосконалення вмінь і навичок соціально-побутового обслуговування, підвищення соціальної активності, розширення кола знайомств і сфери особистісних контактів, організації відпочинку і дозвілля, вирішення проблемних соціальних питань;
- постійно здійснювати діагностику особистісних психологічних якостей, здібностей та інтересів, проводити психотерапевтичні та тренінгові заходи, спрямованих на вирішення виявлених психологічних проблем: формування високого рівня самооцінки, емоційної стабільності, духовності, удосконалення комунікативних навичок;
- розробити рекомендації для закладів вищої освіти з питань підтримки соціально-психологічного стану студентів, з категорії соціально вразливих громадян.

Таким чином, реалізація мети і завдань Програми дозволить обґрунтувати і практично впровадити інклюзивний туризм як унікальне явище для соціально-психологічної реабілітації студентів, які опинилися у складних життєвих обставинах, що включає як пізнавальний процес, так і дає можливість для успішного проходження соціалізації в умовах освітнього середовища університету.

Ключові слова: молодь, інклюзивний туризм, соціально-психологічна реабілітація

Список використаних джерел:

1. Декларація ООН про права інвалідів [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_117
2. Інклюзивний туризм як вид реабілітації: сучасні потреби інвалідів / Л. Ю. Наumenко, В. В. Лепський, С. В.Макаренко та ін. // Вісник ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія». 2017. № 1. С. 134–138.
3. Кравченко О. О. Соціальна реабілітація осіб з інвалідністю: погляд у минуле та перспективи сьогодення / О. О. Кравченко // *European humanities studies: State and Society*. 2017. № 2. С. 130–142.
4. Макаренко С. В. Інклюзивний реабілітаційно-соціальний туризм – новий вид реабілітації інвалідів в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<https://udpu.org.ua/files/news/2016/11/03/file/6-7-8-9.pdf>

SOCIAL-PSYCHOLOGICAL REHABILITATION OF STUDENT YOUNG PEOPLE BY INCLUSIVE TOURISM

Oksana Kravchenko (Uman)

Pavel Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine

Keywords: youth, inclusive tourism, social and psychological rehabilitation

References

1. Deklaratsiia OON pro prava invalidiv [Elektronnyi resurs]. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_117
2. Naumenko L.Yu., Lepskiy V.V., Makarenko S.V. ta in. Inkliuzyvnyi turizm yak vyd reabilitatsii: suchasni potreby invalidiv. *Visnyk VDNZU «Ukrainska medychna stomatolohichna akademiia»*. 2017. № 1. С. 134–138.
3. Kravchenko O. O. (2017). Sotsialna reabilitatsiia osib z invalidnistiu: pohliad u mynule ta perspektyvy sohodennia. *Europea nhumanitie sstudies: State and Society*. 2017. № 2. С. 130–142.
4. Makarenko S. V. (2016). Inkliuzyvnyi reabilitatsiino-sotsialnyi turizm – novyi vyd reabilitatsii invalidiv v Ukraini [Elektronnyir esurs]. URL: <https://udpu.org.ua/files/news/2016/11/03/file/6-7-8-9.pdf>

© PSC Proceedings, Italy, 2019